

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

**ОСОБЛИВОСТІ ІРЛАНДСЬКОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО
МИСТЕЦТВА**

Кваліфікаційна робота (пояснювальна записка)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка
Спеціальності 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Зейлик Ксенія Миколаївна

Керівник доцент Рехліцька А.Є.
Рецензент доцент Форостян А.Ф.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТВОРУ	5
1.1.Історична довідка.....	5
1.2.Мотивація.....	7
РОЗДІЛ 2. ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ	9
2.1. Лібрето.....	9
2.2. Архітектоніка твору.....	10
2.3. Тема, ідея, жанр, форма, вид.....	10
2.4. Дійові особи та виконавці.....	10
2.5. Музична основа.....	11
2.6.Опис костюмів.....	12
РОЗДІЛ 3. ЗАПИС ТАНЦЮ	14
3.1. Умовні позначки	14
3.2.Сценарно-композиційний план	14
3.3. Опис комбінації.....	21
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТОК А	36

ВСТУП

Актуальність творчої роботи. Всебічний гармонійний розвиток особистості, неможливий без хореографії, яка є одним із дієвих засобів естетичного виховання. Хореографічні рухи наче букви, з них танцюрист складає композиції – речення, а з композицій утворюється танець. Танець це мова, за допомогою якої люди висловлюють свої почуття і емоції.

Танець зародився у глибині віків. Говорячи про його історію, складно сказати, коли саме він розпочав своє існування, але важливо те, що завжди, у всі часи він був пов'язаний із життям і побутом людей, відповідав характеру й духу народу, вбирав у себе лексичні, структурні композиційні особливості, манеру і форму виконання, тієї місцевості, де зародився. Змінювався соціальний устрій, умови життя, відбувались зміни і у мистецтві, зокрема в хореографії, але завжди своїм корінням танець глибоко сягає народної творчості.

Ірландія славиться багатою танцювальною культурою, яка має сильний енергетичний вплив на людей. Танці Ірландії особливі тим, що будуються на постійному русі рук і ніг, у той час як голова і весь корпус залишаються нерухомими. Світовий інтерес до ірландських танців останніх 10-20 років обумовлений появою ефектних ірландських шоу, проведенням різноманітних фестивалів, які привертають свою увагу музикантів і танцюристів з усього світу.

Тема роботи: Особливості ірландського хореографічного мистецтва.

Мета творчої роботи: обґрунтувати та сценічно впровадити особливості хореографічних традицій виконавської техніки ірландського танцю, як засобу мистецького та культурного надбання.

Завдання роботи:

1. визначити та проаналізувати історичну основу твору;
2. обґрунтувати мотивацію;
3. розробити ідейно-тематичний аналіз;

4. написати лібрето творчої роботи;
5. розробити архітекtonіку твору;
6. тема, ідея, стиль, жанр, форма, вид, дія, конфлікт, наскрізна дія, зерно, надзадача;
7. визначити дійових осіб та виконавців;
8. проаналізувати музичний матеріал;
9. визначити особливості костюму;
10. виконати умовні позначення творчої роботи;
11. розробити сценарно-композиційний план;
12. описати комбінації (за тактами);
13. здійснити запис танцю творчої роботи

Об'єкт дослідження: історико-мистецький процес формування ірландського народного танцю.

Предмет роботи: естетико-технічні особливості лексичної та композиційної будови Ірландських танців.

Методологічна основа дослідження.

В роботі під час виконання визначених завдань було застосовано:

- аналітичний метод – для аналізу причино-наслідкових особливостей виконання і встановлення сучасних норм
- історичний метод
- порівняльний метод
- синтетичний метод
- класифікаційний метод

Структура роботи: робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів (перший містить два, другий - п'ять, третій -три підрозділи), висновку, списку використаних джерел, додатку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТВОРУ

1.1. Історична довідка

Ірландія славиться незрівнянно багатою танцювальною культурою. Історія ірландського національного танцю відображає події, починаючи з XX століття до нашої ери, і закінчуючи XX століттям нашої ери. Це переселення народів і вторгнення завойовників, зміна релігії. Кожна культура, з якою стикалися ірландці, вносила свою лепту в їх танцювальні традиції.

Відомо, що першими виконавцями ірландських танців були друїди. Спочатку танець мав обрядове значення: їх виконували, підносячи хвали священним деревам і сонцю. Релігійного характеру набули ці танці з приходом до Ірландії кельтів. Деякі елементи тих танців збереглися до нашого часу. [4]

Самий старовинний відомий вид, пов'язаний з ірландським танцем, - це Sean-Nos кельтів, що жили на Британських островах з 2000 року до н.е. У XII столітті, на хвилі англо-нормандського завоювання в Ірландію прийшли традиції норманів, їх звичаї і культура, в тому числі і самий популярний танець того часу, Carol. До XVI століття можна знайти згадки про три основних види ірландських танців: Irish Hey, Rinncse Fada і Trenchmore. До середини XVI століття народні танці перекочували в парадні зали палаців і замків. Деякі з них були перероблені на англійський манер, і здобули популярність при дворі. Минуло два століття і в Ірландії з'явилися мандрівні вчителі танців, які стали основоположниками двох популярних на сьогодні видів: групового та сольного. Після проголошення на землях Ірландії християнства, почалося пригнічення Ірландської культури. У XVIII столітті, національні танці довгий час виконувалися тільки таємно. [5] Називаючи народні танці божевільними і такими, що приносять нещастя, християнська

церква різко засуджувала їх, оголосила рухи рук в ірландському танці непристойними, що, можливо, в подальшому вплило на характерне нерухоме положення рук на поясі. Протягом понад півтора століття під тиском англійських завойовників було накладено заборону на навчання ірландців чого-небудь, включаючи танцювальне мистецтво і музику. Але незламний дух ірландців не дав занепасти своїй культурі. Танцювальна культура існувала таємно, заняття проводили бродячі вчителі танців.

На початку 19-го століття популярними стали танцювальні змагання, де переможець отримував приз – великий пиріг. Сольні танці (Sean-nos) виконувалися майстрами. Групами танцювали перероблені на ірландський лад французькі кадрили і Котильйон. [5]

Сучасний період в ірландських танцях починається з кінця 19-го століття в зв'язку зі створенням Гаельської Ліги. Клопітка робота по збереженню і збагаченню існуючих традицій, а також штучне об'єднання їх в рамках нового, часто спірного, але єдиного для всіх зводу правил, відповідала поставленій меті - збереження і розвиток ірландської мови і культури, музики і танців. Такий підхід був дуже зручним для проведення змагань. [15] У 1929 р була заснована Комісія ірландського танцю для проведення змагань та суддівства за встановленими єдиними правилами виконання танців. В результаті танцівники отримали можливість використовувати великі зали і широку сцену і перестали обмежувати себе в просторі і русі. Це значно змінило техніку танцю, збагатило його безліччю нових кроків і стрибків, включаючи проходи по всій сцені. Правила ж остаточно закріпили положення рук - строго уздовж тіла. Але деякі інші положення існують і досі. Значно розширились і можливості жінок, які, починаючи з 20х-30-х рр. завдяки Гаельській лізі, стали частіше брати участь у змаганнях, а також викладати у танцювальних школах.

Розрізняють три головні види ірландського танцю: сольний, кейлі і сет. Сольний танець вимагає професіоналізму і багатьох років досвіду. В основному це підготовлене майстрами видовище, вид змагання.

Кейлі, заслуга Гаельської Ліги, і являє собою групу танців різних пластів ірландського фольклору. Це довгі танці в лінію і танці в колі, а також танці, створені штучно, для яких характерні стрибки і щільно притиснуті до корпусу руки.

Сет - кадиль із збільшеним темпом і власне ірландськими рухами. Сети складаються з фігур - рухів, виконаних у певній послідовності. Число фігур може бути різним - від двох до шести, і кожна зі своїм розміром - Джигою (6/8), рілом (4/4) або хорнпайпи (4/4). У сеті немає стрибків, характерних для степ-танців, але через безліч різновидів кроків танець виглядає дуже різноманітно. [15]

У чоловічому виконанні, ірландські танці виглядають дуже видовищними. Але жінки не відстають і також майстерно виконують ці танці. Незважаючи на прихильність танцюристів до традиційного виконання танців, в останні роки набула популярності балетна пальцева техніка: в жорсткій взутті ходять, ставши на носки.

Сьогодні ірландські танці продовжують підкорювати світ. Танцювальні школи, в програму яких входять національні ірландські танці, привертають безліч учнів не тільки в самій Ірландії, але і в багатьох інших країнах. Регулярно в світі проводяться чотири великих змагання - Національний чемпіонат Америки, Всеірландській чемпіонат, Чемпіонат Великобританії та Чемпіонат світу. У змаганні може взяти участь танцюрист будь-якого рівня, будь то початківець любитель або професіонал високого класу.[5]

1.2.Мотивація

Ще зовсім недавно про ірландські танці було мало чути. Звичайно знали, що, як і у кожного народу так і у ірландців є свої національні танці. Та ніхто не міг подумати, що вони набудуть такої популярності у всьому світі і зокрема в Україні. І все завдяки знаменитому шоу Майкла Флетлі «River

dance». Саме перегляд цього шоу надихнув мене на створення композиції «Ірландська сага», що й стала темою нашої дипломної роботи.

Вперше номер «River dance» був представлений на Євробаченні в 1994 році. Це видовищне дійство підкорило глядачів. Ірландські танцюристи, на яких раніше не було попиту, стали «зірками» і, семихвилинний номер було вирішено перетворити на двогодинну музичну виставу. Окрім ірландських танців у шоу були включені елементи інших культур були запрошені американські «степісти» та хор з Гарлему, а ще танцюрист ансамблю Моїсеєва.

Ірландські танці стали дуже поширеними в світі. Після виходу шоу з'явилась багата кількість шкіл Ірландського танцю, і можна було піти і навчитись танцювати ірландський степ. Було цікаво спробувати себе у ролі степіста. Цікавість викликає незвична поза танцівника. Танець виконується на півпальцях, верхня частина корпусу непорушна, руки завжди опущенні до низу. Основний акцент робиться на швидкій роботі ніг. Танець дуже цікавий, але нелегкий — це чечітка, степ, ірландські джиги, ірландські ріли, — вчитись танцювати їх починають з самого раннього віку. Найважливішим у виконанні ірландського танцю є те, що голова і весь корпус повинні залишатися непорушними, це досить незвично для нас і на перший погляд складно, але, зробивши постановку номеру ми впевнились, що його виконання можливе у різній віковій категорії.

РОЗДІЛ 2

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ

2.1. Лібрето

Номер починається з того, що на сцені під перші такти музичного супроводу глядач помічає маленьких ірландських фей, які сплять на колінах, створюючи образ квіточок у казковому лісі. Згодом маленькі феї прокидаються й до них приєднуються ірландські дівчатка. Феї з дівчатами починають кружляти у танку. Вони танцюють всі разом, показуючи цим взаємну дружбу, й повторюючи рухи одна одної кружляють у хороводі танцю. Їх рухи повільні та граціозні, тим самим показуючи глядачу казковість персонажів номеру. До них по черзі приєднуються старші ірландці, а маленькі феї і дівчата по черзі зникають за кулісами. [18]

У другій частині танцю глядач переноситься у більш серйозну атмосферу ірландського танцю. На сцені з'являються вже більш дорослі хлопці і дівчата, які показують всю майстерність й красу ірландського танцю. Своїми рухами вони передають всю силу та мужність чоловічих партій ірландського степу, а також красу та граціозність жіночих частин, тим самим немов змагаючись один з одним. З часом до них приєднуються маленькі дівчата-ірландки і вони всі разом кружляють у масовому танці, з елементами вистукувань та перестукувань. Увесь номер завершується спільною комбінацією, яка підкреслює чіткість виконання, синхронність та спритність танцюристів й добре володіння технікою ірландського танцю. [3]

2.2. Архітектоніка твору

Експозиція: По всій сцені по одній сплять маленькі ірландці, а по середині феї, зображуючи сон у ірландському лісі.

Зав'язка: Феї разом з дівчатами починають прокидатися й рухатись у танку, знайомлячи глядача з стилем та формою танцю.

Розвиток дії: На зміну фей на сцені з'являються дорослі ірландці й показують глядачу всю красу ірландського танцю. Тим самим показуючи свою майстерність та володіння, музичність даним стилем.

Кульмінація: Кульмінацією твору є приєднання маленьких ірландців до дорослих, та їх спільна частина танцю, що виражається складнішими рухами, бистротою та точністю виконання.

Розв'язка: Учасники завершують номер загальною масовою комбінацією.

2.3. Тема, ідея, стиль, жанр, форма, вид.

Тема: ірландський танець «Ірландська сага».

Ідея: розкриття своєрідності лексики ірландського танцю

Стиль: синтезований.

Жанр: дитячий.

Форма: масова.

Вид: народний танець.

2.4. Дійові особи та виконавці

У нашій постановці приймають участь діти 5-15 років. Дійовими особами є маленькі феї та дорослі ірландці. Діти 5-7 років уособлюють феї і

приймають участь у першій частині танцю, зображуючи квітучий ірландський ліс, у якому з'являються маленькі ірландці (діти 8 – 11 років) і разом з феями розпочинають танок. А у другій частині номеру приймають участь діти 12 – 15 років і представляють дорослих ірландських танцюристок та двох ірландських хлопців.

2.5. Музична основа

Ірландська народна музика дуже різноманітна: від колискових до застільних пісень, від повільних інструментальних мелодій до швидких запальних танців, і в них величезну роль займає використання варіацій і нюансів ритму та мелодії. Традиційна ірландська танцювальна музика включає в себе ріли, джиги і хорнпайпи. [2]

Ріл був широко відомий в Ірландії та Шотландії. Виникнувши у Шотландії, цей танець, а також музичний ритм під який його можна було танцювати, набули подальшого розвитку під впливом майстрів ірландського танцю. Ріл має музичний розмір 2/4, або 4/4, а також відрізняється швидким темпом

Джиги – найпопулярніша мелодія в ірландських танцях, найбільш поширений розмір 6/8. Залежно від швидкості мелодії, джигу поділяють на декілька видів: сингл-джигу, дабл-джигу, трібл-джигу.

Хорнпайп виконується під синкоповану, пунктирну мелодію розміром 2/4, або 4/4, це народний танець кельтських народів Британії та Ірландії. Танець не потребує великого простору для виконання, схожий на джигу.

Традиційні музичні інструменти - арфа волинка, флейта. Арфа досить складний музичний інструмент для виконання, був досить поширеним в Уельсі, Британії, Ірландії та Шотландії. Волинка складається з декількох трубок, які прикріплені до торби з повітрям. В одній із трубок зроблені отвори, які дають можливість змінювати тональність звука та грати нескладні

мелодії. Під час гри, виконавець тисне на торбу і трубки видають безперервний звук. Ірландська флейта — це флейта простої системи. Має внутрішній конічний канал та шість отворів, розташованих послідовно. Може мати додаткові отвори та металеві клапани для удосконалення звучання.

Форма: складна, варіаційна, з трьома контрастними частинами. [11]

Жанр: інструментальний з акцентованим вистукуванням.

Вид: народний, стилізований.

Музичний розмір: перша частина – 4/4, друга і третя частини - 2/4.

Лад: перемінний (dur/moll) з модуляціями, акцентованими першими долями та прискоренням темпоритму.

Стиль: народно-академічний.

Кількість тактів: вступ – 8 тактів, перша частина – 48 такти (andante), друга частина – 28 такти (moderato), третя частина – 64 такти (allegro). Усього 148 такти. [11]

Інструментовка: перша частина – перекликання ірландських музичних інструментів, друга і третя частини – національна музика Ірландії з традиційним вистукуванням з акцентом на першу долю.

Хронометраж: 4, 52 хв.

2.6. Опис костюмів

Ірландія може похвалитися неабияким національним костюмом. Приблизно з XVI століття він не зазнавав великих змін. Одяг виготовляли з льону та вовни. Це були довгі лляні сорочки, та довгі вовняні плащі з капюшоном. Представники знаті, поверх спідньої сорочки, одягали ще одну, більш добротну та прикрашену складними візерунками та орнаментами. Певний час був ліміт на колір – чи багатший був ірландець тим яскравіший колір одягу йому дозволялось носити. Тривалий час такого атрибуту, як штани ірландці не знали. Мода на них з'явилась з появою вікінгів. Спочатку

їх шили зі шкіри, пізніше використовували льон. Постійні війни змушували існувати ірландців у постійній бідності, що призвело до поступової втрати національного костюму. Переймаючи європейський стиль одягу, вони перейшли до англійського вбрання. Вже у 18 столітті можна було зустріти ірландця одягненого в камзол і гетри з вовни. Також національним атрибутом вважалися короткі панталони і сорочка. Взуттям слугували дерев'яні черевики.

Про жіночий наряд відомо дуже мало. Вдалося дізнатися, що кроїли плаття таким чином, щоб якомога вигідніше підкреслити груди і талію. Спідниця-кльош була пишною. Можливо, вбрання було однотонного, зеленого чи іншого кольору, з малюнком у вигляді смужок і були прикрашені різнобарвною вишивкою. Плащ кріпився до плечей з двох боків великими фібулами з голкою і був практичним і теплим.

Сценічний костюм для нашої постановки виконано у чорних кольорах. У дівчат це короткі сукні, які підкреслюють бюст і талію і закінчуються пишною спідницею-кльош. У хлопців просто костюм з краваткою. Оздобленням костюмів слугують вишиті сріблястими нитками візерунки. У дівчат по переду від горловини до талії, у хлопців на брюках та поясах. Взуття – ghillies – м'які туфлі.

РОЗДІЛ 3 ЗАПИС ТАНЦЮ

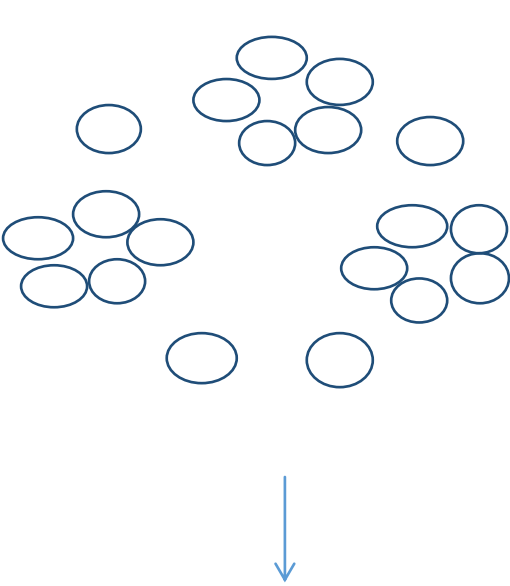
3.1 Умовні позначення

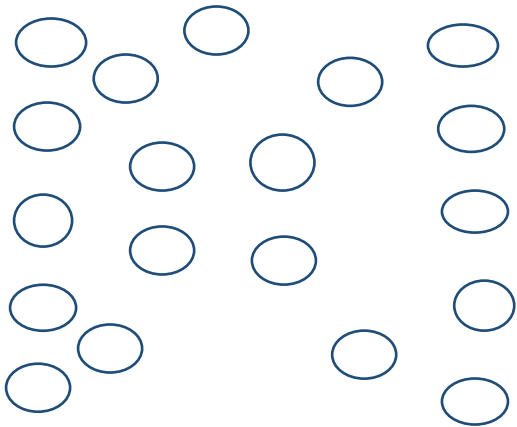
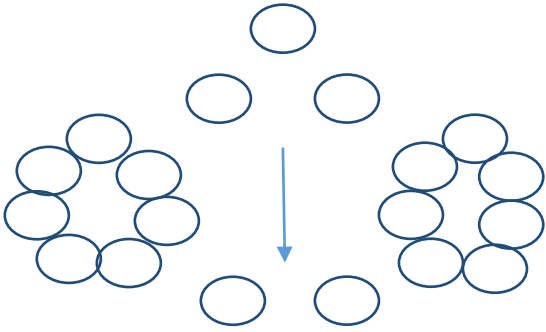
 - Дівчата

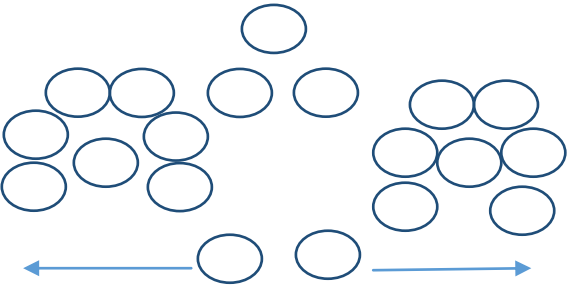
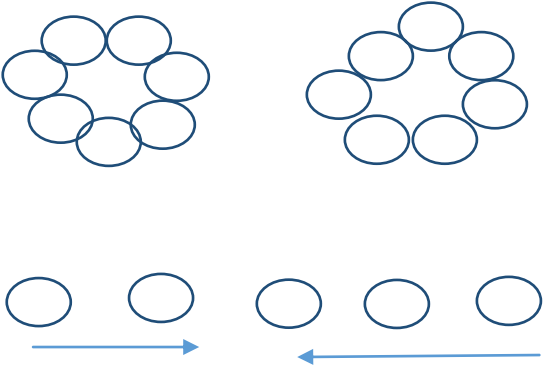
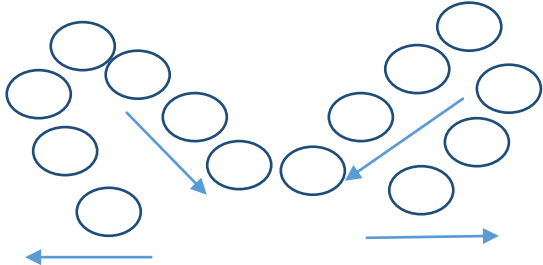
 - Хлопці

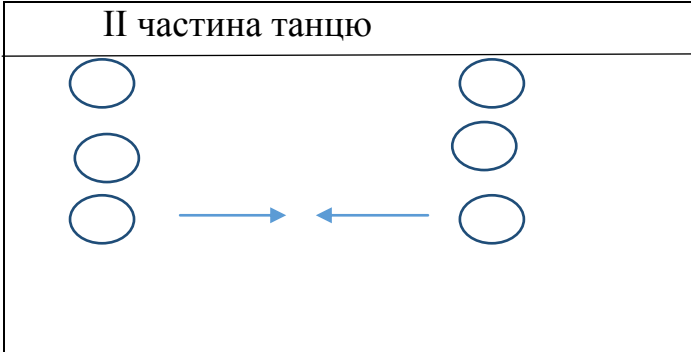
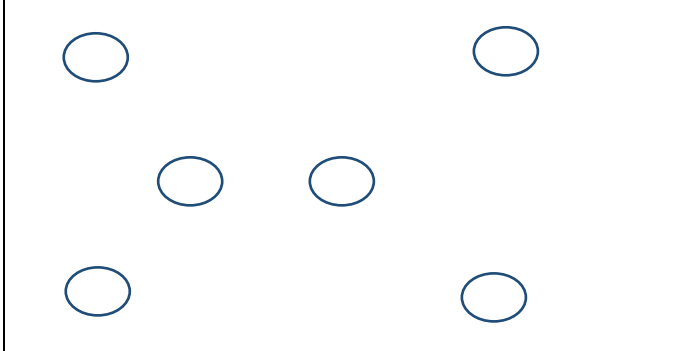

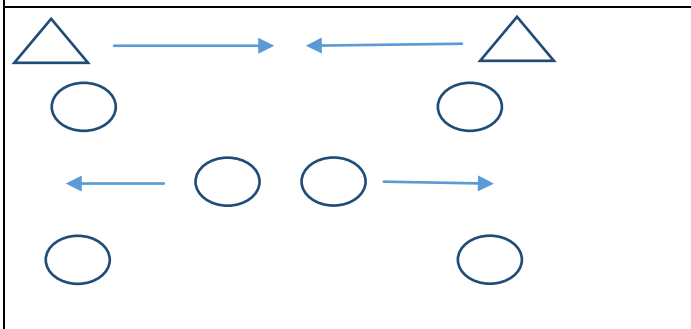
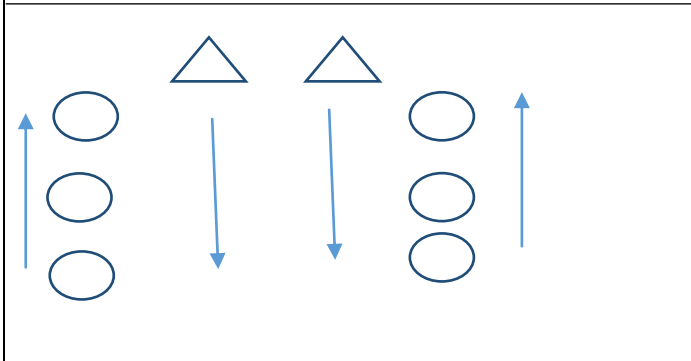
 - Напрямок руху.

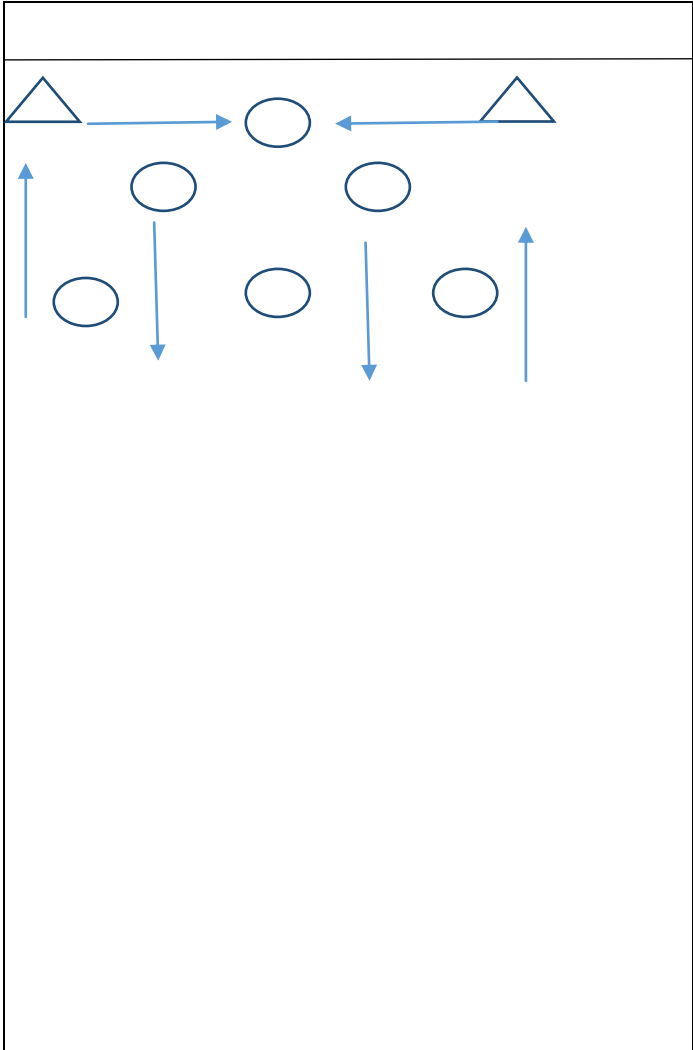
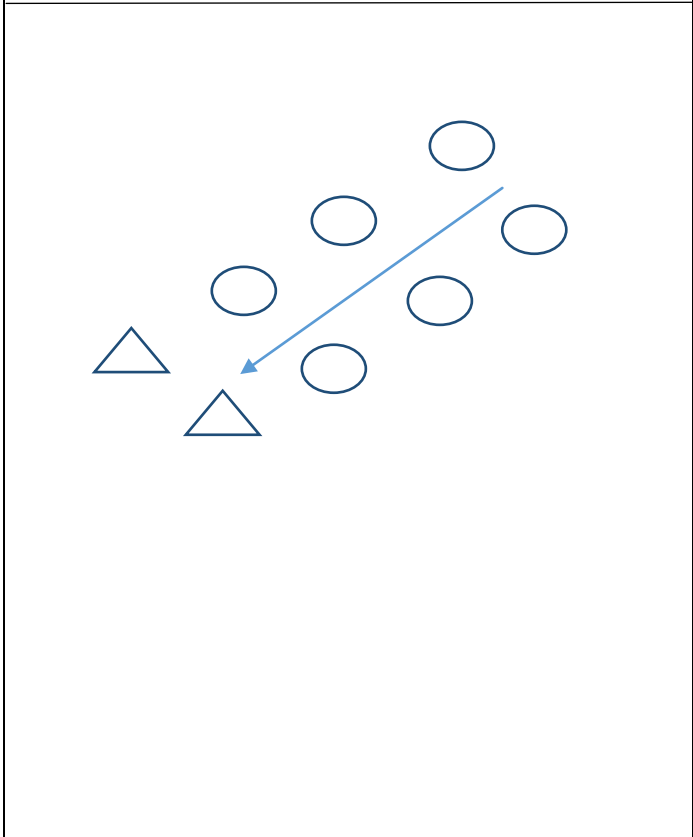
3.2 Сценарно-композиційний план

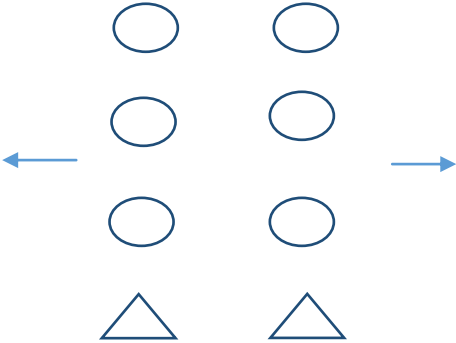
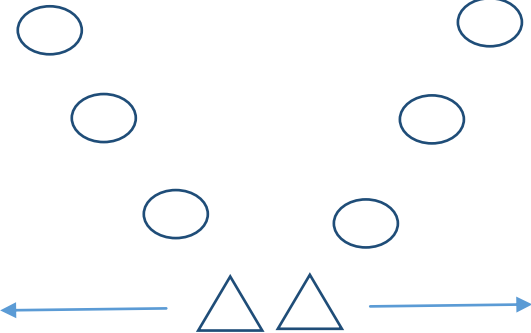
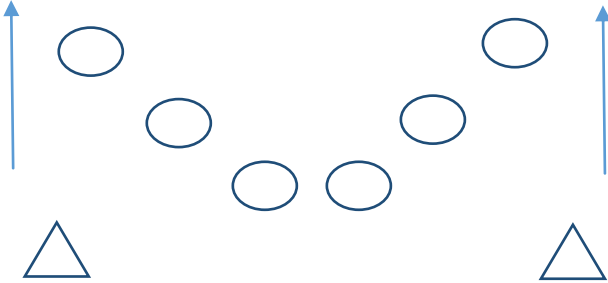
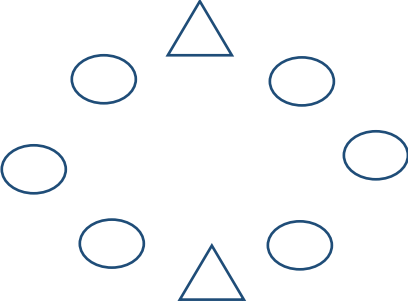
Малюнок танцю	Такти	Опис рухів
Експозиція		
	1т.-8т. (вступ)	Дівчатка сидять на сцені, на колінах, корпус опущен до низу, зображуючи квіточки
	1т.-4т.	Дівчата підіймають корпус и руки до третьої позиції і по черзі розкривають їх у другу позицію
	5т.-12т.	Руками дівчата обхватили талію й виконують два прогиби у спині й міняють малюнок танцю

	<p>13т.-20т.</p> <p>21т.-28т</p> <p>29т.-30т</p>	<p>Дівчата змінивши малюнок танцю звичайним кроком на півпальцях, сіли на коліна й виконують комбінацію на підлозі</p> <p>Дівчата підіймаютья на коліна, виконують прогиб корпусу на одну руку и по черзі підставляючи спершу праву, а потім ліву ногу підіймаються на обидві ноги й виконують поворот навколо своєї осі на високих півпальцях.</p> <p>Усі разом виконують два ірландських кроки №1.</p>
	<p>31т.-34т</p>	<p>Дівчата, що у центрі, залишаються на своїх місцях й продовжують виконувати ще чотири ірландських кроки (№1).</p> <p>Дівчата, що у двох крайніх колонках звичайним кроком на півпальцях рухаються по двом колам й на останній такт сідають на ліве коліно,</p>

		утворюючи два півкола, у центрі яких по одній маленькій ірландці.
	35т-42т	Дівчата, що у центрі півкола виконують ірландську комбінацію (№1), інші сидять на коліні. А дівчата, які у центрі сцени виконують шаг поворот одна від одної пліє по першій позиції, а потім таким же чином повертаються на свої місця.
	43т-46т	Маленькі дівчата, що стоять у колонках по центру сцени звичайним кроком на півпальцях розходяться по обидва боки за куліси.
	47т-48т	Дівчата, що утворювали півкола, пройшовши по одному колу ірландською полькою міняються місцями уходять також за куліси.

II частина танцю		
	1т.-4т.	Дорослі ірландці звичайним приставним кроком рухаються колоною на колону й зупиняються у наступному малюнку.
	5т.-8т.	По черзі наскрізним кроком дівчата відбивають чотири такти на місці, міняючи положення корпусу з точки 8м в точку 2.
	9т.-12т.	На цих же місцях дівчата відбивають носок вся ступня, правою й лівою ногою (ірландський переступ №2)
	13т.-16т	Дівчата тим же кроком розходяться у дві колони, а хлопці звичайним кроком виходять за куліс один на одного.
	17т.-20т	Дівчата приставним кроком з двох колон переходять у дві лінії. Хлопці рухаються вперед ірландською комбінацією №2.

	<p>21т.-22т</p> <p>23т.-26т</p> <p>27т.-28т</p>	<p>Перша лінія дівчат рухається уперед ірландським кроком (№3), на другий такт друга лінія приєднується до першої.</p> <p>Дівчата просуваючись уперед виконують ірландську комбінацію №3. А хлопці тим часом просуваючись уперед підтримують одну з дівчат, коли та кидає ногами ножиці.</p>
	<p>1т.-2т.</p> <p>3т.-4т.</p>	<p>По одній лінії дівчата, а потім і хлопці ірландським кроком (№1) уходять за куліси.</p> <p>Ірландською полькою хлопці і дівчата виходять двома діагоналями.</p> <p>Лицем у точку №2 виконують ірландську комбінацію №3, й на останній такт повертаються обличчям</p>

		до глядача.
	5т.-6т. 7т.-8т	Боковим ірландським ходом (№4) з діагоналей переходять дві колонки. Обличчям на глядача виконують комбінацію №3.
	9т.-12т 13т.-16т	Ірландським боковим ходом (№4) розходяться з двох колонок у дві діагоналі. У даному малюнку виконують комбінацію №4
	17т.-24т. 25т.-33т.	Виконують усі разом вистукування ногами разом з ірландською віршовочкою (№5). Дівчата виконують комбінацію №5, два рази.
	34т.-37т 38т.-41т	Дівчата і хлопці ірландською полькою з діагоналі (рух №1) перестраюються у коло. Рухаються по колу ірландським боковим кроком (№4).
	42т.-45т	Ірландською полькою танцори з кола

	46т.-49т	<p>перестраюються у дві лінії. Хлопці переходять на перший план сцени.</p> <p>Дівчата боковим кроком міняються місцями, перша лінія міняється з другою, та виконують рух №6.</p>
	50т.-53	<p>По парам дівчата виконують ірландську комбінацію № 6. А пара що стоїть по середині на останні чотири такти ірландською полькою переходять у першу лінію до хлопців.</p>
	54т.-57т. 58т.-61т.	<p>Всі разом виконують ірландську комбінацію № 7.</p> <p>Ірландською полькою друга лінія перестраюється до першої.</p>
	62т.-64т.	<p>Усі разом виконують ірландську фінальну комбінацію № 8.</p>

3.3. Опис комбінації

В ірландському танці у корпусі повинна бути прямокутна рамка, виконана плечима і стегнами. Рамка ніколи в танці не повинна ні згинатися, ні скручуватися. Всією площиною вона завжди спрямована вперед. Корпус прямий, але без напруги. Куприк. Якщо не слід ні відставляти назад, ні підтискати вперед.

Позиції ніг

1. Cut (swish)

2. Нор

3. «Третя позиція». Нога підняти вперед і кілька зігнута в коліні, носок витягнуть. Стегно паралельно підлозі, гомілка - під 45 градусів.

4. «Четверта позиція». Нога піднята вперед абсолютно пряма і з витягнутим носком. Як в 3, так і в 4 позиції нога залишається небагато розгорнута, так, що можна бачити п'яту піднятою ноги.

Ірландський переступ №1

«Швейна машинка», яка використовується в променаді, троячках та ін.

Ірландський переступ №2

«Sep-step», коли коліно не виштовхує вага вгору - це просто погойдування ваги на одну-другу ногу. Служить цей крок-крок для того, щоб надати енергії тієї нозі, яка виноситься вперед, наприклад для мотузочки або hor-back. Він виповнюється на 1 ріловий рахунок.

Ірландський переступ №3

«Step-step-step» - цей переступ присутній в Джига. Він виконується наполовину такту джиги, тобто 3 кроки на 3 ноти. Оскільки музика швидка, то похитування, як у попередньому немає. Це дуже швидкі «топ-топ-топ» на місці.

Ірландський крок №1. Променад

Хід вперед, виконуваний на 2/4 в рілах або на 6/8 (один такт) в Джига. Виповнюється під рахунок «і-1-і-2», де на перший «і» виповнюється захлест

ноги, на 1 – крок цієї ногою, друге «і» - приставка іншої ноги позаду в 5 позицію, 2 - знову крок вперед. Всі кроки виконуються з дотриманням 5 позиції і на носок. Захлест ноги означає піджати її під себе, відтягуючи назад носок; коліно направлено вперед, але не вниз.

Починати променад прийнято зі свішей. Кроки в променаді повинні бути широкі. Променад - це в першу чергу переміщення себе. Потрібно осмислено переміщати точку свого центру тяжіння, яка знаходиться десь всередині і на рівні трохи нижче пупка. Якщо вдається переміщати цю точку рівномірно і швидко – значить все відмінно!

Ірландський рух №2. Bird

Рух, що полягає у винесенні вільної ноги вперед (паралельно підлозі) і підскоку на опорній нозі з ударом себе п'ятою і з приземленням на ту ж ногу. Виповнюється на рахунок «і-рахунок-і». На перше «і» - винесення вільної ноги вперед і підскок на опорній нозі. На «рахунок» - приземлення на ту ж ногу. На друге «і» – опустити винесену ногу і step на неї.

Ірландський рух №3. «Швейна машинка»

Це переступ, базовий для багатьох рухів. У п'ятій позиції передня нога ставиться на високі півпальці, і рух полягає в підйомі на високі півпальці передньої ноги і опусканні на півпальці задньої ноги. Одна «швейна машинка» виповнюється по музиці на 3/8 в Джига, і на 1/4 в рілах. Стежити потрібно за п'ятій позицією (особливо розворот задньої ноги), і за колінами - щоб не розгорталися. Коліна, як завжди в ірландських танцях, повинні прикривати одне інше і дивитися вперед.

Ірландський рух №4. Вірьовочка

Це рух, який виконувався на 2/4, в якому на рахунок «і-1» виповнюється jump, а на «і-2» - переступ «швейною машинкою» (передня-задня нога). Що потрібно мати на увазі - описаний вище jump припускає занесення ноги в 3 позицію перед тим, як прибрати її назад; цей рух, характерне для соло-степа. Вірьовочка ж - рух кейлі-танців, групових в більшості, де не маєміся сильному виносу ноги; тому в мотузочці нога піднімається тільки в позицію

hor, з якої і йде назад. Крім того, в hor нога піднімається не через point, а прямо вертикально від підлоги, як у троячках.

Ірландський рух №5. Cut (swish)

Це енергійний підйом (навіть легкий удар) п'яти однієї ноги до стегна інший. Удар здійснюється в основному за рахунок згинання коліна - ногу веде відтягнутий носок, за ним слідує стегно. Бажано, щоб під час свішей коліна залишалися близько. Для виконання свішей потрібно трохи розгорнути стегна. При свішей корпус повинен залишатися нерухомий (помилка - якщо корпус скручується). Потрібно стежити за стопою. Носок у вищій точці відтягнуть і веде за собою всю ногу. Важливо стежити, щоб працююча нога після свішей не падала. Нога піднімається і опускається з однією швидкістю. Під музику на рахунок «1» п'ята стосується стегна, на рахунок «2» стопа опускається на підлогу. Нога злітає дуже стрімко, а опускається контрольовано і більш повільно. Важливо стежити, щоб опустити ногу у вихідну позицію (помилка - не дотримання п'ятій позиції: розворот ступень практично прямо, а також повернення ноги занадто далеко попереду опорної).

Cut ініціюється і ведеться носком. Однак, це не означає, що стегно залишається нерухомо - навпаки, стегно можна і потрібно трохи піднімати, але не можна, щоб воно ініціювало рух. Коли cut виповнюється на місці, вага тіла цілком знаходиться на опорній нозі. Працююча нога може робити все, що завгодно, а корпус при цьому може спокійно залишатися нерухомий.

Cut в стрибку

На відміну від cut на місці, вистрибування відбувається з двох ніг за рахунок виштовхування себе колінами. У верхній точці стрибка виповнюється cut передньою ногою. Приземлення - спочатку на задню, потім на передню ногу; після cut-а вона не повинна падати, а контрольовано і плавно опускатися в п'яту позицію. По звуку повинно бути чітко чутно послідовне опускання стоп задній-передній (топ-топ). Про техніку підстрибування в ірландських танцях Вага зосереджений нижче пупка, а не в

ногах. Стрибати потрібно не за рахунок виштовхування себе ногами, а за рахунок підкидання своєї ваги. Піднятися на стопи в 5 позиції і починати тиснути вагою в підлогу, пружинячи при цьому стопами. Потім підключити пружинку колін і зовсім несильно виштовхування стопою. За своїм внутрішньому відчуттю стрибки повинні нагадувати підстрибування кинутого пружного м'ячика - якщо це почуття з'явилося, значить все правильно. Стрибки не повинні бути втискуванням ваги у підлогу, а навпаки - пружним відскакуванням від підлоги. Завдяки цьому у верхній точці з'являється відчуття «зависання». Після таких стрибків не може бути задишки (адже ноги при цьому майже не працюють).

Троячки, рілові стрибки

Троячка - це стрибок через ногу і переступ. Троячки використовуються тільки в рїлах і виконуються на 2/4 під рахунок «і-1-і-2», де передня нога піднімається в хор на «і» попереднього півтакти, на "1" - стрибок на цю ногу з захлестом колишньої опорної, «і-2» - переступ передній-задній (піднятися-опуститися).

На «і» такого півтакти передню ногу вже потрібно підготувати до стрибка - винести її в хор. У троячках нога в хор піднімається прямо від підлоги вгору, а не через позицію точки.

Нор

«Нор» має 2 значення. По-перше, в танці це стрибок на опорній нозі з підйомом іншої ноги в позицію хор. По-друге, це позиція передньої ноги, коли нога піднята, стегно паралельно підлозі, а коліно зігнуте і направлено вперед; носок витягнуть в підлогу.

Сам по собі хор в танці - це стрибок на опорній нозі з виносом передній ноги в позицію хор. Винос відбувається наступним чином. Передня нога виходить вперед, як ніби на точку; вистрибування з опорною вгору, а передня нога, згинаючись в коліні, відтягнутим носком йде до коліна стрибаючої, закриваючи коліно зверху (стопу за коліно не заводити, коліно в

сторону не розгортати). Це таке акуратне «Закриває» рух. Звертаємо увагу - стопу не «підвертати», а навпаки - розгорнути. [1]

Risingstep

Чіткий рух, який виконувався в Джига. По музиці займає 12/8 (2 такти). Малюнок зв'язки - hop, hop-back, i-hop-back-step-step-step. При виконанні цієї зв'язки відбувається зміна вільної ноги. Необхідний коментар. Все вище сказане про hop і hop-back самі по собі, залишається справедливим. Перший hop (3/8) - винос передньої ноги в цю позицію

через point і підприг на опорній. Потім, щоб зробити hop-back (3/8), винесена нога розпрямляється повністю в коліні в позицію «високого point-a», виповнюється підприг на опорній і винесена вперед нога по широкому плавному півколу забирається назад. відразу ж колишня опорна виноситься вперед для другого hop-back (3/8). І відразу ж після другого hop-back на 3 коротких ноти (3/8) виповнюється потрійний невеликий переступ. Оскільки музика швидка, то ці 3 кроки набагато дрібнішими, ніж step-step в рілах; стегна не рухаються і сильно вираженою пружинки теж немає.

Цей переступ виконується не «швейною машинкою», а просто три дрібних кроку, без похитування з ноги на ногу. Створюється враження нерозривності цих кроків з попереднім їм hop-back.

Point

Рух «точка» ставиться витягнутим носком передньої ноги. Точка ставиться на тій же лінії, де стоять пальці ніг в 5 позиції. Передня нога виходить уперед кілька скресно. Точка ставиться «зверху»; носок працюючої ноги не човгає по підлозі, а витягується, трохи підводячись над підлогою і зверху стосується статі. Точка виповнюється недалеко - на такій відстані від опорної ноги, куди може дістати без зайвої напруги, за рахунок випрямленої коліна і витягнутого носка. Точка ставиться «вказівним» пальцем ноги; для цього потрібно стопу не тільки витягнути вперед, але і злегка розгорнути, так, щоб, подивившись на виведену вперед ногу, можна було б побачити свою п'яту. [1]

Point в сторону виповнюється також розгорнутої ногою. Коліно відведеної ноги також направлено в сторону (а не вперед). П'ятка працюючої ноги направлена в підлогу.

Point назад також виповнюється розгорнутої ногою, тому-навхрест. П'ятка працюючої ноги спрямована в бік, і її можна побачити за опорною ногою, якщо виконувати точки обличчям до дзеркала. При точках рухається тільки працююча нога. Вага цілком знаходиться на опорній нозі, тіло нерухомо, корпус і опорна нога продовжують складати пряму лінію (помилка - прагнення нахилити корпус в сторону, протилежну винесеною нозі).

Point в стрибку. Як, втім, і всі рухи ірландських танців виконуються в стрибку. Точка по колишньому ставиться «зверху», причому торкання витягнутим носком підлоги обов'язково. Приземлення на опорну ногу і точку повинно бути неодноразовим - повинен бути чутний легкий «топ-топ»: спочатку приземляється опорна, потім - крапка. Підстрибування робляться на пружинячою стопі. Винесена нога - пряма, витягнута, розгорнута, опорна - пружинить в коліні, розгорнута в стопі.

«Три крапки»

На один музичний такт джиги (або півтакта рила) потрібно витягнутою ногою виконати 3 швидких point. Перша точка - навхрест, тобто ноги в стегнах схрестити сильніше, ніж при звичайній точці. Другий point - навпаки, розкрито, носок вказує трохи в сторону. Третя точка - звичайна, на ту ж лінію, де знаходиться опорна нога. Якщо уявити, що з опорною ногою пов'язаний циферблат годинника, то перший point вказує на 11 годин, другий point - на 1 годину, третій point - на 12 годин. Найголовніше, над чим потрібно працювати при тренуванні «Трьох точок» - щоб при їх виконанні рухалася тільки робоча нога, а таз і стегна не бовталися за ногою.

Комбінація №1

Виконується на 8 тактів.

Музичний розмір 4/4.

Вихідне положення: п'ята позиція ніг, руки опущені до низу.

1 такт. Виконується changementdepiedсп'ятої в п'яту позицію, права нога попереду.

2 такт. З п'ятої позиції ковзним рухом стопи ноги переходять у другу позицію на relive та повертаються у п'яту позицію правою ногою попереду.

3 такт. Виконується changementdepiedсп'ятої в п'яту позицію, права нога попереду.

4 такт. З п'ятої позиції ковзним рухом стопи ноги переходять у другу позицію на relive та повертаються у п'яту позицію правою ногою попереду.

5 такт. Права нога підіймається на passe до коліні лівої ноги та закривається назад. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

6 такт. Ліва нога підіймається на passe до коліні правої ноги та закривається назад. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

7-8 такти. Виконується поворот на обох ногах на високому relive, обидві руки підіймаються до гори.

Комбінація №2

Виконується на 4 такти, тільки хлопцями.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: шоста позиція ніг, руки опущені до низу.

1 такт. Шаг-дріб правою ногою вперед. Руки опущенні до низу.

2 такт. Шаг-дріб лівою ногою вперед. Руки опущенні до низу.

3 такт. Виконується "Три крапки". Руки опущенні до низу.

4 такт. Хлопок руками на рівні обличчя, у точку №2.

Комбінація №3

Виконується на 8 тактів, тільки дівчатами.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: шоста позиція ніг, права рука закрита на талії.

1 такт. Променад правою ногою. Руки опущені до низу.

2 такт. Променад лівою ногою. Руки опущені до низу.

3 такт. Променад правою ногою. Руки опущені до низу.

4 такт. Променад лівою ногою. Руки опущені до низу.

5 такт. Шаг вперед правою ногою, ліва у той час через *passe* відкривається уперед.

6 такт. Шаг вперед лівою ногою, права у той час через *passe* відкривається уперед.

7-8 такт. Поворот на обох ногах.

Комбінація №4

Виконується на 4 тактів.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: шоста позиція ніг, руки опущені до низу.

1 такт. Виконується *flac* правою та лівою ногами. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

2 такт. Права нога стрімко підіймається на півпалець, ліва в той час виконує *cut*.

3 такт. Знову виконується *flac* правою та лівою ногами. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

4 такт. Починаючи з правої ноги виконується трійний перескок з розворотом корпусу з точки №2 у точку №1.

Комбінація №5

Виконується на 8 тактів.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: шоста позиція ніг, права рука закрита на талії, ліва опущена до низу.

1 такт. Виконується *promenade* правою ногою у точку №8.

2 такт. Виконується *promenade* лівою ногою у точку №2.

3-4 такт. Поворот навколо своєї осі на високих півпальцях. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

5-8 такт. Комбінація повторюється ще раз.

Комбінація №6

Виконується на 8 тактів.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: п'ята позиція ніг, руки опущені до низу.

1 такт. Виконується changement de pieds п'ятої в п'яту позицію, права нога попереду.

2 такт. З п'ятої позиції ковзним рухом стопи ноги переходять у другу позицію на relive та повертаються у п'яту позицію правою ногою попереду.

3 такт. Виконується changement de pieds п'ятої в п'яту позицію, права нога попереду.

4 такт. З п'ятої позиції ковзним рухом стопи ноги переходять у другу позицію на relive та повертаються у п'яту позицію правою ногою попереду.

5 такт. Права нога підіймається на passe до коліні лівої ноги та закривається назад. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

6 такт. Ліва нога підіймається на passe до коліні правої ноги та закривається назад. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

7-8 такти. Виконується поворот на обох ногах на високому relive, обидві руки підіймаються до гори.

Комбінація №7

Виконується на 16 тактів.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: шоста позиція ніг, руки опущені до низу.

1 такт. Боковим ходом з винесенням робочої ноги у перед дівчата міняються місцями по парам.

2 такт. Потрійне вистукування.

3 такт. Боковим ходом з винесенням робочої ноги у перед дівчата міняються місцями на вихідні позиції.

4 такт. Потрійне вистукування.

5-8 такт. Повторюється те саме.

9 такт. Виконується променад правою ногою у точку №8.

10 такт. Виконується променад лівою ногою у точку №2.

11-12 такт. Поворот навколо своєї осі на високих півпальцях. Права рука на талії, ліва опущена до низу.

13-16 такт. Комбінація повторюється ще раз.

Комбінація №8

Виконується на 8 тактів.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: Права нога попереду лівої, п'ятка правої ноги торкається носка лівої (ірландська п'ята позиція). Руки опущені до низу.

1 такт. Носок правої ноги та п'ятка лівої ноги повертаються одна до одної, та розкриваються у іншому напрямку.

2 такт. Повторюється те саме, тільки три рази.

3-7 такти. Комбінація ногами повторюється.

8 такт. Потрійне переступання ногами з підйомом колін уперед.

Комбінація №9

Виконується на 8 тактів.

Музичний розмір 2/4.

Вихідне положення: шоста позиція ніг, руки опущені до низу.

1 такт. Виконується флас правою та лівою ногами. Руки опущені до низу.

2 такт. Права нога стрімко підіймається на півпалець, ліва в той час виконуєcut.

3 такт. Знову виконується флас правою та лівою ногами. Руки опущені до низу.

4 такт. Виконується три швидких флас.

5 такт. Виконується флас правою та лівою ногами. Руки опущені до низу.

6 такт. Права нога стрімко підіймається на півпалець, ліва в той час виконуєcut.

7 такт. Знову виконується флас правою та лівою ногами. Руки опущені до низу.

8 такт. Потрійне перестукування ногами.

ВИСНОВКИ

В ході нашого дослідження ми дійшли до таких висновків, що цінність народного мистецтва полягає в універсальності художньо-образної мови, завдяки якій передається зрозуміла для різних народів смислова інформація, надається можливість поринути в різні культури минулого і сучасності, розуміти інших і таким чином збагачувати свій власний духовний світ, підкреслюючи його унікальність і самобутність. Саме народне танцювальне мистецтво є тією мовою, для якої не потрібно перекладачів. Воно передає історичне минуле, характер цілого народу, його особливості та колорит.

Коріння ірландського танцю йдуть далеко в історію. На їх становлення вплинуло багато чинників. Це і переселення народів і вторгнення завойовників, зміна релігії. Кожна культура, з якою стикалися ірландці, вносила свою лепту в їх танцювальні традиції. Протягом півтора тисячоліття під натиском англійських завойовників ірландський танець змушений був існувати таємно. Сучасний період в розвитку ірландських танців пов'язаний зі створенням Гаельської Ліги, і починається з кінця 19-го століття. Саме тоді вони набули великої популярності по всьому світу. Це сталося завдяки знаменитому шоу Майкла Флетлі «River dance», яке вперше було представлено на Євробаченні в 1994 році. Це видовишне дійство підкорило глядачів. Ірландські танцюристи, на яких раніше не було попиту, стали «зірками». Саме перегляд цього шоу надихнув мене на створення композиції «Ірландська сага», що й стала темою нашої творчої роботи.

Під час роботи над номером був проведений ідейно-тематичний аналіз нашої постановки. Написано лібрето творчої роботи, в якому ми описали наших героїв, їх характер, пояснили хто вони, описали музичну основу твору.

Також було розроблено архітектоніку твору, яка складається з: експозиції, зав'язки, розвитку дії, кульмінації та розв'язки. Було визначено тему, ідею, стиль, жанр, форму, вид творчої роботи.

Також ми визначили дійових осіб та виконавців. У нашій постановці приймають участь діти 5-15 років. Діти 5-11 років приймають участь у першій частині танцю та уособлюють фей та маленьких ірландських дітей. А у другій частині номеру приймають участь діти 12 – 15 років і представляють дорослих ірландських танцюристок та двох ірландських хлопців.

Проаналізувавши музичний матеріал, ми визначили, що форма обраної нами композиції - складна, варіаційна, з трьома контрастними частинами. Жанр: інструментальний з акцентованим вистукуванням. Вид: народний, стилізований. Музичний розмір першої частина – 4/4, другої і третьої частини - 2/4. Лад: перемінний (dur/moll) з модуляціями, акцентованими першими долями та прискоренням темпоритму. Стиль: народно-академічний. Кількість тактів: вступ – 8 тактів, перша частина – 48 такти (andante), друга частина – 28 такти (moderato), третя частина – 64 такти (allegro). Усього 148 такти. Інструментовка: перша частина – перекликання ірландських музичних інструментів, друга і третя частини – національна музика Ірландії з традиційним вистукуванням з акцентом на першу долю. Хронометраж: 4,52 хв.

Ознайомившись з історією ірландського вбрання, ми, попрацювавши з художником, розробили сценічні костюми для нашої постановки: жіноче вбрання - коротенька спідниця, трикутної форми, у якій дуже гарно проглядається техніка роботи ніг танцівниць. У чоловіків – штани класичного покрою та рубашка з вільними рукавами, з легкої тканини. Костюми виконані у чорних кольорах з оздобленням візерунками сріблястого кольору.

Розробляючи сценарно-композиційний план, ми розписали нашу постановку по тактах з описом комбінацій та напрямку руху, використовуючи умовні позначки.

З огляду на вищевикладене можна сказати, що ми повністю виконали поставлені завдання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Козинко Лілія. Характерний та народно-сценічний танець: проблема термінологічного визначення // Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: Збірник наукових праць звітно-наукової конференції викладачів ун-ту за 2010 рік, 9-10 лютого 2011 р. – К., 2011/Лілія Козинко– С. 128-129 (355 с.).
- 2.Лещенко М. Введення у дивосвіт музики та хореографії // Мистецтво та освіта/М. Лещенко – 1998. – № 3. – С. 58-63.
- 3.Мерлянов Михайло. Композиція та постановки танцю: навчально-методичний посібник для училищ культури /Михайло Мирлянов, К., 2002
- 4.Пасютинская В. Волшебный мир танца / В.Пасютинская – М., 1985.
- 5.Ткаченко Т. Народнийтанець / Т.Ткаченко – М.: Мистецтво, 1971-1975.
6. Друскин М. Очерки истории танцевальной музыки / М. Друскин- М.: Искусство, 1956.- 156с.
- 7.Ротерштейн М. Основы музыкального анализа: Учебник для студентов ВУЗ /М. Ротерштейн- М.: Владос, 2001.- 111с.
- 8.Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю / Є. Зайцев Ч.1 - К.: Мистецтво,1971.
- 9.Зайцев Є.Основи народно-сценічного танцю/ Є. Зайцев Ч.2 - К.: Мистецтво,1976.
- 10.Барышникова Т. Основы хореографии / Т. Барышников – М., 2001. – 272 с.
- 11.Безуглая Г.А. Координация музыкального и хореографического материала в процессе осуществления музыкального сопровождения урока классического танца // Вестник академии русского балета имени А.Я Вагановой / Г.А. Безуглая – №7, 1999. – с. 142-151.
- 12.Борисов А. Балетная школа /А. Борисов //Выпуск I. – Самара, 1991.

13.Борисов-Дрондин А.Н. Танец классический: терминология и пластическая структура элементов экзерсиса / А.Н. Борисов-Дронин//Учебно-методическое пособие. – Самара, 2003.

14.Ваганова А.Я. Основы классического танца / А.Я. Ваганова– М., 1984. – 342с.

15.Дубских Т.М. Народно-сценический танец как особый вид социокультурной деятельности / Т.М. Дубских. – М.: Просвещение, С.175-186.

16.Захаров Р. Записки балетмейстера / Р.Захаров. - М.: Искусство, 1976. - 351 с.

17.Захаров Р.В. Работа балетмейстера с исполнителем /Р.В. Захаров - М.:Искусство ,1967.-295с.

18.Захаров Р.В. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта / Р.В.Захаров. - М.: Искусство, 1983. - 224 с.

19. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. Посібник / О.П. Рудницька- К., 2002.

20.Смирнов И.В. Искусство балетмейстера / И.В. Смирнов - Просвещение, М.: 1986 г. 110-115 с.

21.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю: підручник / Л.Ю. Цветкова. - К. :Альтерпрес, 2005. - 324 с.

22. Шамина Л. Работа с самодеятельным коллективом / Л. Шамина– М.: Музыка, 1983. – 184 с.

23.Шереметьевская Н.В. «Танец на эстраде» / Н.В. Шереметьевская Москва Искусство, 1985г.

24.Херсонський державний університет. [Електронний ресурс]. Режим доступу:[URL:http://www.university.kherson.ua/About/Faculty/FCultureArts/CharClassicalChoreography.asp](http://www.university.kherson.ua/About/Faculty/FCultureArts/CharClassicalChoreography.asp)

26.YouTube. [Електронний ресурс]. Режим доступу:<https://www.youtube.com/watch?v=4kcab5Hg-7Q>

27. YouTube. [Электронный ресурс]. Режим доступа:
<https://www.youtube.com/watch?v=Sda1wV0R3uU>

28. Вікіпедія. [Электронный ресурс]. Режим доступа:
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%80%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5_%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%8B

29. Елканова Т. Народный танец как средство личностного развития / Т. Елканова, С. Варзиев // Воспитание школьников: Теоретический и научно-методический журнал. – 2010. – N 2. – С. 53-56.

30. Танці народів. Випуск № 3, 4. – М.: Мистецтво, 1967, 1969.

Ірландський національний костюм

